

Täysistunto

Keskiviikko 16.10.2024 klo 14.10—21.28

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa niin ikään enintään 45 minuuttia. Jos puhujalis-
taa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan mui-
den asiakohtien jälkeen. — Nyt keskustelua, ja sen aloittaa esittelemällä ministeri Grahn-
Laasonen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.18 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (esittelypuheenvuoro): Kiitos paljon, arvoisa puhemies! Hallitus antoi torstaina 10.10. eduskunnalle esityksen laiksi alkoholilain muuttamisesta. Hallitus esittää alkoholilakiin muutosta, joka mahdollistaisi alkoholijuomien toimittamisen asiakkaalle. Käytännössä lakimuutos sallisi muun muassa alkoholijuomien kotiinkuljetuksen ja verkkokaupan. Esitys perustuu hallitusohjelmaan ja on osa laajempaa alkoholisääntelyn uudistamisen kokonaisuutta, jossa maltillisin askelin ja vastuullisesti kevennetään alkoholia koskevaa sääntelyä. Vastapainona sääntelyn keventämiselle hallitus on sopinut kiristyksistä alkoholin verotukseen.

Alkoholijuomia voisi jatkossa toimittaa kotiin esimerkiksi ruokatalausten tai ravintola-annosten kuljetusten yhteydessä. Kyse on arjen helpottamisesta ja normien purkamisesta. Lakimuutoksessa on kuitenkin huolehdittu vahvasti vastuullisuudesta. Alkoholijuomien toimitus on luvanvaraista ja valvottua.

Lakimuutoksen myötä alkoholijuomia voisi tilata ja toimittaa asiakkaille Alkosta sekä muun muassa vähittäismyyntiluvallisista kaupoista, kioskeista, huoltoasemilta ja ravintoloista. Alkoholijuomia voisi jatkossa toimittaa kotiin esimerkiksi ruokatalausten tai ravintola-annosten kuljetusten yhteydessä. Esitys mahdollistaisi myös kotimaisten tilaviinien ja käsityöläisöluiden toimittamisen suoraan niiden valmistuspaikoilta niitä koskevien vähittäismyynnin vahvuusrajojen mukaisesti.

Nyt ehdotettava muutos toteutettaisiin vastuullisesti ja ikärajavaalvonta turvaten. Alkoholijuomien anniskelun ja vähittäismyynnin tapaan myös alkoholijuomien toimitus olisi luvanvaraista toimintaa. Alkoholijuomien toimitus edellyttäisi siis toimituslupaa, joka olisi uusi lupamuoto anniskeluluvan ja vähittäismyyntiluvan rinnalle. Lisäksi kaikilta alkoholijuomien toimituksia suorittavilta henkilöiltä vaadittaisiin erillinen anniskelupassin kaltainen toimituspassi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

Esityksessä on huolehdittu ikärajavaltvonnan toteutumisesta. Tilattaessa alkoholijuomia verkosta ostajan tulisi todistaa ikänsä vahvan sähköisen tunnistamisen kautta. Lisäksi alkoholijuoman toimituksen vastaanottajan ikä tulisi tarkistaa todennettavasti joka kerta, kun alkoholijuomia luovutettaisiin toimituksen yhteydessä vastaanottajalle. Viranomaisilla olisi lisäksi oikeus valvoa toimituksia koeostojen avulla. Näillä toimenpiteillä varmistuttaisiin siitä, ettei alkoholijuomia luovutettaisi alaikäisille.

Alkoholijuoman toimittamista koskisivat samat luovutuskiellot kuin vähittäismyynnissä ja anniskelussa. Näin ollen alkoholijuomia ei saisi luovuttaa alle 18-vuotiaalle, henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi, eikä silloin, jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvaton luovuttamista tai välittämistä. Väkevää alkoholijuomaa ei saisi luovuttaa alle 20-vuotiaalle. Edellä mainitun lisäksi laissa säädettäisiin myös toimituskiellosta, eli paikoista, joihin alkoholijuomia ei saisi toimittaa. Alkoholijuomia ei saisi toimittaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluyksikköön, varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan, esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan eikä pääosin lasten tai nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikkaan, kuten kerhotiloihin ja harrastuspaikkoihin. Alkoholijuomaa ei myöskään saisi toimittaa muun muassa ravintoloihin, kokoontumislain mukaisesti yleisötilaisuuksiin eikä tilaan tai paikkaan, joka on hyväksytty anniskelualueeksi. Lisäksi alueille tai paikkoihin, jonne poliisi on määrännyt yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi alkoholijuomien nauttimiskiellon, ei myöskään saisi toimittaa alkoholijuomia.

Alkoholijuomien luovuttaminen olisi sallittua vain kello 9:n ja 21:n välillä. Alkosta hankitun alkoholijuoman luovuttaminen olisi kuitenkin sallittu vain Alkon aukioloaikojen mukaisesti. Alkoholijuomia voisi siten saada toimituksella vain niinä kellonaikoina kuin niiden myynti on mahdollista vähittäismyynnissä tai Alkossa.

Arvoisa puhemies! Alkoholijuomien vähittäismyynnin, anniskelun ja mainonnan valvonta kuuluvat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralle sekä aluehallintovirastoille. Lakiesityksen myötä Valvira ja aluehallintovirastot valvoisivat myös alkoholijuomien toimituksia. Tämä edellyttää lisäresursseja valvoville viranomaisille. Niistä osa katettaisiin valvontamaksuilla, ja tässä on myöskin budjettiyhteys.

Lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2025 alusta. Voimaantuloa kuitenkin porrastettaisiin siten, että esimerkiksi toimitusluvan hakeminen olisi mahdollista viiden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta. Tällä varmistettaisiin se, että valvontaviranomaisilla olisi riittävästi aikaa valmistella lain toimeenpanoa ja tehdä tarvittavat tietojärjestelmämuutokset. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, otetaan tässä jonkinaikainen debatti, ja sieltä vaikka ensiksi edustaja Lohi.

16.23 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ollaan nyt luomassa byrokraattinen järjestelmä, jotta alkoholia saadaan vietyä suomalaisten kotiin. Siis ollaan ratkaisemassa sellaista ongelmaa, jota minun mielestäni ei Suomessa ole, että Suomessa ei saisi tarpeeksi helposti hankittua alkoholia. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] Samaan aikaan meillä on tilanne, että yhteiskunnassa alkoholiongelmat eivät ole vähene-mään päin. Meillä on tutkimusten mukaan 89 000 lasta, jotka hiljaa kotona kärsivät siitä, että siellä kotona on alkoholiongelma ja käytetään liikaa alkoholia, ja nyt täällä hallitus tuo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

lain, että pahennetaan tilannetta. [Petri Honkosen välihuuto] Nyt saa woltata kotiin alkoholia, viinaa, kun ei ole muuten meillä lapsilla tarpeeksi huonot olosuhteet.

Arvoisa ministeri, miten te voitte tuoda tällaisen lain tänne eduskuntaan, että te ette yhtään ole huolissanne siitä, mihin suuntaan suomalainen alkoholipolitiikka menee suomalaisten lasten ja perheiden näkökulmasta? Meidän pitäisi tehdä tervettä alkoholipolitiikkaa, jossa alkoholinkäyttö ohjataan anniskeluravintoloihin ja tuetaan sitä [Puhemies koputtaa] ravintolatoimintaa, että valvotuissa olosuhteissa käytetään alkoholia. Tämä on vastuutonta politiikkaa [Puhemies koputtaa] ja johtaa Turmiolan Tommin tielle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

16.24 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositiossa on sellainen etu, että saa välillä olla hallituksen esityksien puolella ja välillä myös vastustamassa. Haluan tähän kokonaisuuteen ekaksi sanoa, että en ole vielä muodostanut itse kantani, mutta muutama huoli on noussut esille.

Jos vaikka miettii näitä nykyisiä kuljetuspalveluita, niin itse ainakin satunnaisesti niitä käyttäneenä olen tietoinen siitä, että lähetithän jättävät sen annoksen oven eteen ja todella harvoin on minkäänlaista kontaktia näitten kanssa. Mitenkä heillä olisi mahdollisuuksia ja osaamista samalla tavalla, kun miettii vaikka Alkossa vuosia työskennelleitä ihmisiä, arvioida sitä, voiko kyseisille ihmisille tosiasiallisesti antaa näitä alkoholiannoksia? Olisinkin kysynyt ministeriltä, että jos halutaan tällaista lakia edistää, niin minkä takia ei ole otettu Ruotsin-mallia. Olen ymmärtänyt, että siellä se on valtionyhtiö, eli tässä tapauksessa vastaava Alkon tapainen, joka tekee nämä kotiinkuljetukset. Sitä ei ole laajennettu kaikille erillisille osapuolille, ja siinä ainakin se valvonta olisi huomattavasti helpompaa ja toimijat olisivat [Puhemies koputtaa] ammattimaisempia, koska [Puhemies koputtaa] keskittyisi se osaaminen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan sieltä edustaja Wallinheimo.

16.26 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio jatkaa edustaja Lohen suulla pelottelupolitiikkaansa, mitä he ovat tehneet itse asiassa koko uudistuksen aikana. Jos katsoo viimeaikaisia tilastoja, kokonaiskulutus on taas laskemassa tämän edellisenkin uudistuksen jälkeen, ja se, mitä nyt tehdään, tämä kotiinkuljetus, on kaikissa muissa EU-maissa mahdollista paitsi Ruotsissa ja Suomessa. Nyt se tulee Suomeen mahdolliseksi.

Mitä se tarkoittaa sitten käytännössä? Se tarkoittaa sitä, että ensinnäkin pitää olla sähköinen tunnistautuminen, jota ei edes vaadita kaupoissa — sähköinen tunnistautuminen pitää olla —, pitää olla toimituslupa ja siihen Valviran erikseen hoitama koulutus ja ikä tullaan tarkistamaan aivan kaikilta, joten tässä itse asiassa tehdään tällä systeemillä paljon tiukempi järjestelmä kuin mitä esimerkiksi kaupassa vaaditaan. Joten siinäkin suhteessa en näkisi tässä huolta.

Missään muussa EU-maassa, missä tämä on toiminnassa, tästä ei ole tullut minkäänlaisia ongelmia, joten en usko, taas kerran, että Suomessa tulee minkään tyyppistä ongelmaa tästä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen.

16.27 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin lausuntokierroksella tätä esitystä vastustettiin hyvin voimakkaasti kymmenissä lausunnoissa: niin poliisi, joka pelkää järjestyshäiriöitä, hyvinvointialueet, jotka pelkäävät erilaisten palveluiden kuormittavuutta, kun saatavuutta lisätään, ja erityisesti lapsijärjestöt, kun koteihin ryhdytään alkoholia kuljettamaan.

Se, mikä tässä on myös hyvin erikoista, on se, että lausunnoille lähteneessä esitysluonnoksessahan noudatettiin näitä vähittäiskaupan myyntirajoja, joka on nyt meillä se kahdeksan prosenttia korkeintaan, mutta nyt sitten on kuitenkin tuotu tällainen esitys, jossa jopa 13-prosenttisia tilaviinejä voisi tuoda. Ja mitään muita lausuntopalautteen huomioita ei otettu kuin tämä tilaviiniongelma.

Joten pidän tätä kyllä ongelmallisena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Pekonen.

16.28 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on oikeastaan kaksi kysymystä. — Ensimmäinen kysymys on: millaiset ovat tämän hallituksen arvot? Te leikkaatte sote-järjestöiltä, jotka esimerkiksi ylläpitävät mielenterveyspalveluiden chat-palvelua, jossa ihmiset ovat voineet ottaa yhteyttä chatin kautta asiantuntijoihin. Sen te lakkautatte leikkaamalla järjestöiltä rahat, mutta viinaa pitää saada ihmisten kotiin. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Toinen kysymykseni on: Mitä täällä eduskunnassa tapahtuu? Mitä täällä tapahtuu? Tämä hallituksen esitys oli menossa sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnölle. Täällä on sosiaali- ja terveysministeriön ministeri esittelemässä tätä esitystä meille. Tämä on ennen kaikkea kansanterveysasia, että alkoholin myyntiä lisätään, ja nyt tämä lähetetäänkin talousvaliokuntaan mietinnölle. Minä pidän tätä erittäin erikoisena, että tämä on jo toinen kerta tänään tässä salissa, arvoisa puhemies, kun sosiaali- ja terveysvaliokunnalle osoitettu hallituksen esitys lähetetään toiseen valiokuntaan mietinnölle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkonen.

16.29 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ministeri korosti vastuullisuutta. Itse en löydä tässä esityksessä kyllä vastuullisuutta yhtään mistään kohtaa. Tämä esityshän jatkaa tätä pitkäaikaista alkoholipolitiikan vapauttamista, jossa — kuten edustaja Wallinheimo hyvin kävi oman linjansa tässä taas kerran läpi — ydinajatuksena on se, että hyväosaiset ihmiset saavat yhä helpommin hankittua alkoholia, ja viis veisataan siitä, miten heikompiosaiset suomalaiset joutuvat useimmiten kärsimään ne alkoholihaitat. [Aino-Kaisa Pekonen: Aivan!] Esimerkiksi 2017 kun kauppoihin tuli vahvemmat juomat, kokonaiskulutus ei kasvanut, mutta väkivaltaiset alkoholikuolemat kasvoivat. Eli niistä seurauksista, joista heikommassa asemassa olevat suomalaiset joutuvat kärsimään, ei hallitus piittaa lainkaan, kokoomus ei koskaan niistä piittaa, kun taas minun mielestäni politiikan, niin kuin alkoholipolitiikankin, päälinjan pitäisi olla haittojen vähentäminen ja heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten, ennen kaikkea lasten ja lapsiperheiden suojaaminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru.

16.30 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva esitys pysähtyi mielenkiintoiseen havaintoon arviointineuvostossa. En tiedä, huomasi-atko muut edustajat, mutta arviointineuvosto peräänkuulutti tämän esityksen vaikutusten arviointia myöskin taloudelliselta kannalta. On aivan olennaista meille myöskin miettiä, mitä tämä esitys tulee maksamaan suomalaisille pitkällä juoksulla.

Tämän esityksen kokonaisvaikutusten arviointi on äärettömän tärkeää. Tässä keskusteltiin jo siitä, että onko tämä vastuullisesti laadittu esitys. Minusta tässä ajassa, kun Suomi säästää kaikin mahdollisin tavoin, tuntuu aivan käsittämättömältä, että meillä on varaa tällaiseen esitykseen. Sosiaali- ja terveystieteiden haittojen laajentaminen tässä mittakaavassa on uskomatonta.

Ja haluan sanoa teille, että vielä uskomattomampaa on se, että puhemiesneuvostossa päädytään ratkaisuun, jossa näitä asioita arvioisi talousvaliokunta. Minä pidän sitä aivan käsittämättömänä, ja toivon, että tässä tehdään istunnon aikana esitys siitä, että tämä asia käsiteltäisiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jolle tämä asia kuuluu ja joka joka tapauksessa lausunnon antaisi, ja me saisimme enemmän aikaa mietintövaliokuntana päättää, [Puhemies koputtaa] milloin tämä asia otetaan käsittelyyn. Mutta sitä ei nyt sallita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Jokelainen.

16.32 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kommentoitava edustaja Wallinheimolle, että on ihan totta, että alkoholin kokonaiskulutus on laskenut, mutta siitä huolimatta alkoholin kansanterveydelliset haitat ovat kasvaneet, koska nykyään kulutetaan vahvempia alkoholeja kuin aikaisemmin. Sen lisäksi suomalaista alkoholikulttuuria ei voi täysin verrata esimerkiksi keskieurooppalaiseen alkoholikulttuuriin, elikkä meillähän käytetään alkoholia täysin eri tavalla kuin esimerkiksi keskieurooppalaisissa valtioissa.

Tämän lisäksi on nyt kommentoitava tätä hallituksen täysin vastuutonta politiikkaa. Mielenterveyspalveluista leikataan, sosiaaliturvasta leikataan, kouluttautumista hankaloitetaan, lääkkeet ja peruselintarvikkeet kallistuvat, mutta kaljaa kyllä saa jatkossa halvemmalla ja ihan kuistille saakka.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan täältä nämä kuusi henkilöä, jotka nyt ovat pyytäneet vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen mennään puhujalistalle. Nämä henkilöt ovat Kaunisto, Lohi, Laiho, Wallinheimo, Honkonen ja Siponen, ja siihen sitten loppuu tämä debatti. — Kaunisto.

16.33 **Ville Kaunisto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille tästä hallituksen esityksen esittelystä.

Hieman ehkä olen yllätynyt, miten jyrkkää tämä keskustelu on, kun me voitaisiin oikeasti tässä lähetekeskustelussa käydä maltillisesti näitä erinäköisiä skenaarioita läpi eikä lähteä aivan valtavaan vastakkainasetteluun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

Todellisuus on se, niin kuin ministerikin tässä nosti esiin, että kysymys on vastuullisesta alkoholipolitiikan uudistamisesta, mitä on Suomessa tehty, ja seuraus siitä on ollut se, että meillä on ollut jatkuvasti laskeva trendi alkoholinkulutuksessa.

Tässä jo edellä edustaja Wallinheimo nosti esiin sen, että kaikissa muissa EU-maissa, paitsi Suomessa ja Ruotsissa, tämä kotiinkuljetus on mahdollista. Eli ehkä meidän ei nyt sopisi lähteä aivan liioitellulle pelottelulinjalle.

Totean talousvaliokunnan varapuheenjohtajana, että tässä itse hallituksen esityksessä kotiinkuljetus on vahvasti yritys- ja elinkeinopoliittinen kokonaisuus. Tämä on hyvä peruste sille, että talousvaliokunta tämän ottaa mietinnölle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, vastauspuheenvuoro.

16.34 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä Kauniston puheenvuorosta edellä kävi ilmi, että kokoomukselle ja hallitukselle alkoholipolitiikka onkin talous- ja kauppapolitiikkaa. [Krista Kiuru: Kyllä!] Bisnes ratkaisee, eikä tämä olekaan sosiaalipolitiikkaa, jossa alkoholihaittoihin halutaan puuttua ja niitä ennaltaehkäistä. [Petri Honkonen: Lapsista viis!]

Sain maanantaina vieraillla Helsingin Diakonissalaitoksen eri toimipisteissä ja Sininauhasäätiöllä, jotka tekevät päihderiippuvaisten kanssa työtä, ja heidän viestinsä oli aivan toisenlainen kuin mikä täällä on. He näkevät, mitä ne haitat todellisuudessa yhteiskunnassa ovat, ja ne ovat muuten järkyttäviä. Meidän pitäisi täällä tehdä politiikkaa, joka ei mene raha edellä vaan meidän lasten ja nuorten tulevaisuus edellä.

Sen takia en ymmärrä, kun minunkin toivoni oli, että kun kristillisdemokraatit ovat siellä hallituksessa, niin he panevat jonkunlaisen järjen tähän alkoholipolitiikkaan, niin ei mitään. Heidän vahtivuorollaan sallitaan se, että viinaa tuodaan kotiin, ja sallitaan se, että väkevät tulevat kaappoihin. Olen todella pettynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

16.35 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä tilanne on sillä tavalla erikoinen, että ulkomailta voi tilata etämyynnistä alkoholia mutta kotimaisilta toimittajilta sitä ei voi tehdä. Tämä ei ole tietenkään kotimaisille valmistajille paras lähtökohta, koska ulkomainen tuonti menee sen ohitse, ja siinä mielessä tämä on perusteltua tehdä myös Suomessa. Meitä tässä sitoo myös EU:n yhteiset käytännöt ja se, että me noudatamme myös EU-lainsäädäntöä.

Itse tietenkin toivon, että kun tätä asiaa talousvaliokunnassa sitten käsitellään — ja sosiaali- ja terveysvaliokuntahan toki tästä myös lausunnon antaa — että kiinnitetään huomiota nimenomaan näihin lapsivaikutuksiin ja lapsiperheisiin ja siihen, että noudatetaan ikärajaa alkoholin luovutuksessa ja että sitä ei luovuteta päihtyneille. Tässä on varmasti mietittävä niitä keinoja, millä tavalla se todennetaan, että tämä voidaan varmistaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

16.37 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oppositiosta syytettiin, että Suomi on siirtynyt nyt väkevämpään. Faktat kuitenkin ovat, että Al-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

kon mukaan itse asiassa väkevät viinat edellisen uudistuksen jälkeen ovat miinus 10 prosenttia ja Panimoliiton mukaan: olut — kulutus laskenut, siiderit — kulutus laskenut, long drinkit — kulutus laskenut. Arvoisa puhemies, ainoat, jotka siellä ovat nousseet, ovat virvoitusjuomat ja kivennäisvesi. Mutta eikös se ole ihan hyvä?

Ja mitä tulee sitten tähän, mitä näille veroeuroille nyt jatkossa käy, niin muun muassa Viron VM:n asiantuntija on tänään viimeksi sanonut, että häntä harmittavat nämä Suomen uudistukset, koska nyt Viro ei saa enää veroeuroja Suomesta vaan ne jäävätkin Suomeen jatkossa. Siinäkin mielessä itse asiassa tämä uudistus on hyvä.

Arvoisa puhemies! Mitä siihen tulee, että tämä siirtyy nyt talousvaliokunnan käsitteilyyn, niin mielestäni se on ihan perusteltua. Tämä on hyvin tekninen uudistus, puhutaan seuraamismaksuista, sähköisestä tunnistautumisesta, toimitusluvista ja niin edelleen. Joten tämä on ihan perusteltua, ja käymme siellä tämän asian sen vakavuudella läpi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

16.38 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellä sanottiin hyvin, että tässä uudistuksessahan, niin kuin ei hallituksen alkoholipolitiikassa muutenkaan, ei ole mitään eurooppalaista. Ei Euroopassa juoda kalsarit jalassa kotona vaan siellä nautitaan ravintoloissa. Ravintola-anniskelun edistämiseksihän hallitus ei tee mitään.

Tätä esitystä vastusti omassa lausunnossaan muun muassa poliisi, koska poliisit näkevät vahvasti, mitä tällainen alkoholipolitiikka aiheuttaa, kun he hakevat lapsia yhdessä sosiaaliviranomaisten kanssa humalaisten vanhempien luota turvaan. Tämä uudistus vie vain pahempaan suuntaan näiden perheiden tilannetta. Tässähän hallituksen edustajat jopa naureskelevat tällaisille huolille.

Samaan aikaan tupakkapolitiikassa — siis pitkäaikaisessa tupakkapolitiikan linjassa, jossa nikotiinituotteiden tupakan kulutusta on saatu laskettua — hallitus on näemmä oikein räätälöinyt julkisuudessa olleiden tietojen mukaan tietyt maut, joilla nikotiinipusseja jatkossa myydään, ja on hyljännyt pitkän linjan, jossa tupakkatuotteiden kulutusta pyritään Suomessa vähentämään eikä lisäämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Siponen.

16.39 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tosiaan tämä hallituksen päihdepolitiikka ihmetyttää, ja näin sosiaali- ja terveystalouden jäsenenä toivon todella, että ministeri selvittää nyt, onko tässä nikotiinipussiasiassa suhmuroitu siellä taustalla. Tarvitaan nyt tiedot, miten tämä asia on oikeasti selvitetty.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, tähän alkoholiaasiaan: Mielestäni hallitus suhtautuu turhan myönteisesti alkoholiin ja aliarvioi sen haittavaikutuksia. Kyllä tämä ”Vahva ja alkoholia välittävä Suomi” kävisi hyvin iskulauseeksi. Ensin laskettiin kaljaveroa, nyt mahdollistetaan alkoholin nettikauppa, kotiinkuljetus, ja seuraavana on selvityksessä 15-prosenttisten juomien tuonti ruokakauppoihin. Vaikka tämä hallituksen esitys helpottaa alkoholin kohtuukäyttäjien arkea, se vaikeuttaa elämää kodeissa, joissa alkoholin käytöstä aiheutuu haittaa. Tämä esitys lisää monia riskejä, muun muassa käytön lisääntymisen ja syrjäytymisen riskejä. Arvoisa ministeri, miten varmistetaan, ettei alkoholin saatavuuden helpottaminen syvennä ongelmia kodeissa, joissa jo nyt sen käyttö aiheuttaa ongelmia?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on kaikki vastauspuheen vuorot käyty, ja sitten mennään puhujalistalle. Kello 17 asti käytetään puheenvuoroja, ja sitten on ministerin vastauspuheenvuoro vielä, mutta sitten onkin 45 minuuttia kulunut. — Ja puheenvuorot aloittaa edustaja Räsänen, Päivi.

16.41 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen mukaan alkoholia voisi jatkossa, ensi vuoden alusta tilata kotiin Alkosta sekä vähittäismyyntiluvallisista myyntipaikoista, kuten kaupoista, kioskeista ja ravintoloista. Tämä esitys on saanut varsin ristiriitaisen vastaanoton paitsi täällä salissa myös lausuntokierroksella. Valtaosa lausunnonantajista suhtautui tähän hyvin kriittisesti, ja aivan erityinen huoli nousi lasten ja lapsiperheiden tilanteesta. Meillä on ihan rekisteritietojen mukaan on tällä hetkellä Suomessa 89 000 lasta, jonka vanhemmista vähintään toisella on vakava, hoitoa vaatinut päihdeongelma ennen lapsen täysi-ikäisyyttä. Tämä lakiesitys vaikuttaisi nimenomaan alkoholin saatavuuteen. En pidä itse alkoholin saatavuutta Suomessa ongelmana. Sen sijaan meillä on erittäin runsaasti edelleen alkoholihaittoja, vakavia alkoholihaittoja, sekä alkoholi-kuolemia että monen tasoisia alkoholin aiheuttamia ongelmia.

Lausuntokierroksella esitystä vastustettiin hyvinvointialueiden, poliisin ja lapsijärjestöjen taholta. Lausuntopalautteen pohjalta tehdyt muutokset rajoittuvat valitettavasti vain siihen, että tätä prosenttirajaa nostettiin, kun alkuperäisessä esityksessä, joka oli siis siellä lausunnoilla, myyntirajat olisivat olleet se 5,5 prosenttia/8 prosenttia, ja nyt sitten päädyttiin siihen, että nostettiin jopa 13-prosenttiset mahdolliseksi näihin kotiinkuljetuspalveluihin.

Useat näistä esitystä vastustavista lausunnonantajista toivat esiin huolensa erityisesti juuri lasten ja nuorten asemasta. Siellä nostettiin esimerkiksi Kehitysvammaliiton taholta se huoli, että sikiöaikaisten alkoholivaurioiden syntyminen on edelleen erittäin yleistä: 600—3 000 lasta vaurioituu pysyvästi raskaudenaikaisen alkoholinkäytön vuoksi. Samoin kannettiin huolta myös ikääntyneen ja huonokuntoisen väestön alkoholi-ongelmista, mikä todennäköisesti lisää heidän alkoholinkäyttöään. Esimerkiksi Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimuslaitos totesi, että haavoittuvien väestöryhmien alkoholinkäyttö voisi kasvattaa myös palvelujärjestelmän kuormitusta niin lastensuojelussa, kotihoidossa, päihde- ja riippuvuuspalveluissa, päivystyspoliklinikoilla kuin muissakin palveluissa.

Myös poliisi nosti esiin huolet poliisin tehtävien lisääntymisestä ja nosti esiin myös sen riskin, että alkoholijuoman toimittajaan saattaisi kohdistua myös väkivaltaa, jos toimittaja ei luovuttaisikaan tilattuja ja maksettuja alkoholijuomia esimerkiksi havaitessaan päihtymyksen tällä vastaanottajalla. Myös oikeusministeriö nosti tämän huolen esiin lähisuhte- väkivallasta, väkivaltarikollisuudesta, jolla on selkeä yhteys alkoholinkäyttöön. Silloin, kun mennään kodin piiriin, mennään hyvin herkälle alueelle.

No, lausuntokierroksen jälkeen todellakin tehtiin ilman poliittista sopua muutos, että pientuottajien itse toteuttama toimitusmyynti noudattaisi nykyisiä vähittäismyyntirajoja: tilaviinit 13 prosenttia, käsityöläisolut 12 prosenttia. Tämä esitys on lähtenyt EU:n notifiointiin, mutta notifiointin tuloksia ei ole odotettu, vaan esitys on nyt tuotu eduskuntaan huolimatta sen sisältämästä ristiriidasta myös hallitusohjelmakirjauksen kanssa. Nimittäin hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että toimitusmyynnin avaaminen yli 8 prosentin vähittäismyyntirajan vaarantaa Alkon monopolin. Hallitusohjelmassa on myös mainittu näiden EU-oikeudellisten näkökulmien huomioiminen. Todellakin, Alkon kansanterveydellisen aseman turvaamista koskevan hallitusohjelmakirjauksen toteutumista tulisi arvi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

oida mielestäni paremmin alkoholilakia koskevien eri lakimuutosten yhteydessä, niin että ei riskeerattaisi EU:n tulkintaa Alkon monopolista.

Arvoisa puhemies! Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholin kulutusta rajoittamalla ja valvomalla siihen liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjille ja muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Eli alkoholilaki on perinteisesti pohjoismaiseen tapaan ollut kansanterveyslähtöistä politiikkaa, ei elinkeinolähtöistä. Tämä esitys on annettu sosiaali- ja terveysministeriöstä. Pidän kyllä ongelmallisena, että tämä ollaan lähettämässä nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan sijasta talousvaliokuntaan.

Arvoisa puhemies! Kun aikani loppuu, niin teen tässä vaiheessa esityksen, että tämä lakiesitys lähetettäisiin mietintöä varten sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle sitten talousvaliokunta ja perustuslakivaliokunta antavat lausunnon. Eli siis teen esityksen, että tämä lakiesitys lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle nämä luetellut valiokunnat antavat lausunnon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Hiltunen.

16.48 **Pia Hiltunen sd:** Arvoisa puhemies! Nyt lähetekeskustelussa olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia. Lakia muutettaisiin hallituksen esityksessä siten, että alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä toimijoille, joilla on alkoholijuomien vähittäismyyntilupa, mahdollistetaan alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuten alkoholijuomien kotiintoimitus. Ehdotuksen mukaan muutokset toteutettaisiin ikärajavaltvontaa turvaten.

Ymmärrän, että alkoholijuomien valmistus, myynti ja markkinointi tuottavat yhteiskunnalle yli miljardin verotuloja, erilaisille yrityksille miljardien elinkeinotuloja ja alkoholin valmistukseen, myyntiin ja markkinointiin osallistuville ihmisille työtuloja. Kuitenkin alkoholin käyttö aiheuttaa yhteiskunnalle, yrityksille ja yksilöille miljardien eurojen välittömiä ja välillisiä kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Suomessa elää esimerkiksi jopa 89 000 lasta, joiden perheissä vähintään toisella vanhemmalla on vakava päihdeongelma. Alkoholi on myös yleisin syy, kun lapsi sijoitetaan kodin ulkopuolelle. Kotiinkuljetus laittaa nämä lapset entistä ahtaammalle, ja inhimillinen kärsimys on kohtuuton. He ovat näkymättömiä kotona ja yhteiskunnassa. Lain voimaan tullessa yksi kysymys onkin se, huolehtiiko ruokalahetti lastensuojeluilmoituksesta, jos hän havaitsee alkoholia toimittaessaan lapsen aseman olevan sen tarpeessa, tai kuka turvaa lapsen oikeudet, kun alkoholin saanti helpottuu kotiovelle. Kuka huolehtii siitä, ettei alaikäisten päihteiden saanti pääse helpottumaan, kuka valvoo lähettien velvollisuutta todentaa vastaanottajan henkilöllisyys, tai miten lähettien turvallisuus taataan.

Alkoholipolitiikassa kysymys ei ole suomalaisten valmiudesta alkoholin saatavuuden lisäämiseen tai holhoamisesta vaan tutkittuun tietoon perustuvasta päihdepolitiikasta. Muutoksia tehtäessä tulisikin kysyä, ovatko hyvinvointialueet tässä taloustilanteessa valmiita ottamaan lisää työkuormaa, onko poliisilla resursseja riittävästi ja onko järjestöillä enää valmiuksia ehkäistä lisääntyviä haittoja. Näistä on käytävä laajaa keskustelua ja katsottava aidosti koko kokonaisuutta yhteiskunnan näkökulmasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

Arvoisa puhemies! Tutkimuksissa on osoitettu, että alkoholin aiheuttamia haittoja voidaan tehokkaimmin ehkäistä juuri rajoittamalla saatavuutta eikä päinvastoin mahdollistamalla sen saatavuutta sallimalla alkoholin kotiinkuljetus. Tämä ei ole ongelma kohtuukäyttäjille, mutta niille 400 000 alkoholiongelmista kärsivälle ja heidän lukuisille läheisilleen tämä on aito huoli ja riski, joiden kustannuksista me vastaamme kuitenkin yhdessä verovaroin hyvinvointialueilla.

Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, miksi hallitus tuo tämänkaltaisen esityksen, vaikka sitä vastustavat lähes kaikki asiantuntijat terveydenhuollosta ja hyvinvointialueista poliisiviranomaisiin saakka? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

16.51 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Alkoholin takia monen suomalaisen lapsuus menee rikki ja parisuhde särkyä. Moni menettää oman terveytensä, työkykynsä, myös läheisensä aivan liian pian. Tällaisessa tilanteessa, jossa alkoholi aiheuttaa Suomessa edelleen valtavan paljon kansanterveydellisiä, taloudellisia ja ennen muuta inhimillisiä kustannuksia, on täysin väärä signaali ja suunta lähteä lisäämään alkoholin saatavuutta niin vastuuttomalla tavalla kuin tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan.

Sitäkin vastuuttomammalta tuntuu kuitenkin se, millainen näytelmä tänään täällä eduskunnassa on nähty liittyen tämän hallituksen esityksen käsittelytapaan puhemiesneuvostossa. Nimittäin on ennenkuulumatonta, parlamentaaristen pitkien perinteiden vastaista, että tällainen kysymys, joka selvästi koskee alkoholilakia, kuten myös edustaja Räsänen edellä kertoi, ei lähtisikään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan vaan talousvaliokuntaan. Minusta tämä kertoo siitä, että täällä kaikilla puolueilla ei ole halua pitäytyä pitkissä parlamentaarisisissa perinteissä tai ole halua lähteä poliittisesti ohjaamaan yhä vahvemmin sitä, millaista valmistelua ja millaisia päätöksiä tästä tötteröstä eli eduskunnasta saa tulla ulos, mutta myös siitä, että kaikilla meillä ei ole jaettu käsitys siitä, että alkoholipolitiikka on kysymys, joka liittyy sosiaali- ja terveyspolitiikkaan, se liittyy kansanterveyteen, ei vain ja ainoastaan bisnekseen ja siihen, millä tavalla voidaan tahkota enemmän rahaa myös tässä maassa.

Tämän vuoksi, puhemies, kannatan edustaja Räsäsen ehdotusta siitä, että tämä HE 173 lähetetään puhemiesneuvoston esityksestä poiketen mietinnölle sosiaali- ja terveysvaliokuntaan sekä lausuttavaksi talousvaliokuntaan ja perustuslakivaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta poissa. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

16.53 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Nyt lähetekeskustelussa oleva lakiesitys alkoholilain muuttamisesta lisää alkoholin aiheuttamia haittoja Suomessa. Juuri tuossa hetki sitten Narinkkatorin kupeessa kävin asioimassa. En useasti kansalaispalautetta ole tähän saliin tuonut, mutta nyt minua otettiin hihasta kiinni ja pyydettiin tuomaan viestiä, että älkää nyt ihmeessä helpottako alkoholin saantia Suomessa, että me osaamme sitä kyllä käyttää täällä ihan riittävän hyvin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

Suomessa on 89 000 lasta, joiden vanhemmilla on vakava päihdeongelma. Alkoholi on usein juurikin se syy, miksi lapset joudutaan ottamaan aika ajoin kodin ulkopuolelle huostaan. 70 prosenttia suomalaisista uskoo alkoholin kotiinkuljetuksen lisäävän lastensuojelun työmäärää. Tämä muutos laittaisi nämä lapset entistä ahtaammalle ja kurjistaisi monen lapsen elämää entisestään... — Anteeksi, onkohan täällä mikrofoneja ollut koko ajan päällä? [Puhemies: On! — Aki Lindén: Joo, se kävi vaan pois!] — ...ja alkoholin laajamittainen kotiinkuljetus heikentäisi näiden lasten ja nuorten hyvinvointia.

Myös ikäihmisten alkoholinkäyttö on yleistynyt, ja liian usein yksinäisyyttä poteva ikäihminen tarttuu yksinäisyydessään siihen pulloon ja muihin päihteisiin. Pelkään pahoin tämän yleistyvän, mikäli alkoholin saatavuutta lisätään kotiinkuljetuksella. Alkoholin heikko saatavuus ei ole ongelma mutta haitat ovat. Ja mitä ongelmaa tällä muutoksella sitten korjataan, sitä en tiedä.

THL:n kyselyn mukaan 75 prosenttia vastaajista ei luota valvonnan tehokkuuteen alkoholin kotiinkuljetuksen osalta. Riski siihen, että alaikäisten mahdollisuudet saada alkoholia kasvaisi, vaikka kuljetukset vakuuttavat toteuttavansa ikäraja- ja valvontaa.

Meillä on kustannustehokkaat keinot vähentää alkoholihaittoja, mutta samalla ehkäisevää työtä ollaan ajamassa alas. Kuntouttaviin päihdepalveluihin ei pääse. Tämä on selkeä ristiriita tämän lakimuutoksen tarkoituksen kanssa. Hallituksen vaakakupissa taitaa painaa taas liiketoimintamahdollisuuksien parantaminen, ja talous menee terveyden edelle. Mukavuus ja näppäryys alkoholin saatavuudessa eivät saa mennä kansanterveyden edelle, ja päättäjien on tehtävä vastuullisia päätöksiä. Se on koko tämän väestön etu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ehditään ainakin yksi vielä ottaa. — Edustaja Merinen.

16.56 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Alkoholin kustannukset julkiselle terveydenhuollolle Suomessa ovat FCG:n tutkimuksen mukaan 648—1 141 miljoonaa euroa vuosittain. Summa on melkoisen iso, jos sitä vertaa esimerkiksi vuoden 2020 perusterveydenhuollon vuodeosaston kokonaismenoihin, jotka ovat 789 miljoonaa euroa. Euromääräisesti alkoholi tuottaa eniten kustannuksia Helsingissä, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Hyvinvointialueille alkoholihaitat ovat myös aivan valtava kuluerä, esim. arviolta kaikista kuolemista alkoholin aiheuttamia Suomessa on viisi prosenttia.

Tämä on jotenkin käsittämätön lakimuutos, varsinkin kun itse olen tehnyt urani lasten ja nuorten mielenterveyden parissa, ja tämä on semmoinen aika vakiojuttu, mistä puhutaan terapioissa lasten ja nuorten hyvinvoinnissa, että minkälainen alkoholikulttuuri on ollut omassa kodissa. Ne ovat semmoisia vakioiteemoja, mitä sitten käsitellään siellä terapiassa parantumisen tiellä. Jotenkin tuntuu, että tämä on Suomessa edelleen vähän semmoinen hankala tabuaihe, ja miten me ei saada tätä hommaa paremmin haltuun. Itse asiassa tällä hetkellä tuntuu siltä, että kaikki nämä lakimuutokset ovat huonoon suuntaan. Semmoinen erityispiirrehän näissä alkoholijutuissa on, että kaikki terveysalan järjestöt aina vastustavat näitä.

On laskettu, että Suomessa on 89 000 niin sanottua näkymätöntä lasta, joista jommalla-kummalla vanhemmista, tai siis vähintään toisella, on vakava päihdeongelma. Alkoholi on yleisin syy, kun lapsi sijoitetaan kodin ulkopuolelle, huostaanotetaan.

Kyselyn mukaan 70 prosenttia suomalaisista uskoo, että tämä kotiinkuljetuksen lisääminen tulee lisäämään lastensuojelun työmäärää, ja on aika helppo arvata, että nämä 70 pro-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

senttia ihmisistä ovat oikeassa. Eli suomalaiset eivät itse kyselyissä välttämättä halua laajentaa alkoholin saantia tai prosentteja, mutta jostain syystä tässä talossa edelleen tehdään jatkuvasti lakeja, mitkä helpottavat alkoholin saantia tai nostavat mahdollisesti vahvuuksia. Se tuntuu oudolta, koska me tässä yhtä aikaa eletään tämmöistä aikakautta, missä on myös tämmöinen mielenterveyskriisiytyminen menossa. Nekin lukemat heikkenevät koko ajan, ja kun itse olen just sosiaalisessa mediassa tästä aiheesta puhunut, niin kyllä ihmiset liittävät huonoon mielenterveyteen tosi usein just alkoholinkäytön ja sen alkoholinkäytön, mitä näkee kotona. Itse vastustan tietenkin tämmöisen lain tuomista.

Myös semmoinen asia, mikä mietityttää: Minä olen miettinyt paljon sitä konkreettista mielikuvaa, että kun meillä on vaikka perjantai-ilta, niin minkälaisiin tilanteisiin se voi johtaa, että alkoholia viedään kotiin. Siellä voi olla just se monilapsinen perhe, missä vanhemmat ovat juhlimassa, ja se on lapsille aina semmoinen stressaava tilanne, kun vanhemmat ovat humalassa. Se käytännössä perustuu siihen, että lapsi ei tykkää siitä vanhemman muutoksesta, mikä tulee alkoholiin liittyen. Se on kyllä kurja tilanne niille lapsille, jos sinne tuodaan sitä lisää.

Alkoholiin liittyy semmoinen juttu, että mitä vaikeampi sitä on saada, sitä vähemmän sitä käytetään. Siksi kaikki tämmöiset muutokset, missä ruokakauppoihin viedään vahvempia juomia tai niitä tuodaan kotiin, aina vähän helpottavat sitä. Nimittäin alkoholi monesti ei ole sille käyttäjälle semmoinen yksinkertainen asia, että minä nyt tästä hommailen alkoholia, vaan monesti siihen liittyy kuitenkin häpeää, koska ihminen on kuullut asioita ja elää tässä yhteiskunnassa ja se, että se pitää itse hakea vaikka Alkosta, on jo vähän niin kuin este sille, että sitä hakisi joka kerta.

Toivoisin, että tätä ei tule. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten siirrymme seuraavaan asiaan, mutta sitä ennen ministerille enintään kolme minuuttia.

17.01 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos eduskunnalle lähetekeskustelusta.

Haluaisin eduskuntaa rauhoitella, että alkoholin kokonaiskulutus on laskenut Suomessa jo useita vuosia vuodesta 2007 lähtien. Nuorten humalahakuinen juominen on vähentynyt. Alkoholin kokonaiskulutus on jatkanut laskuaan myös vuoden 2018 toteutetun alkoholilain kokonaisuudistuksen jälkeen. Tämän vuoden virallisia tilastoja ei vielä ole, mutta viimeisimmät tiedot antavat viitteitä siitä, että alkoholin myynti on jatkanut laskuaan edelleen tänä vuonna. Tässä esityksessä on kyse maltillisesta ja vastuullisesti valmistellusta askeleesta nykyaikaan.

Haluaisin tuoda muutaman korjauksen näihin käytettyihin puheenvuoroihin, ja aloitan vihreiden edustaja Forsgrénistä. Totesitte, että ette ole vielä muodostanut omaa käsitystä tästä esityksestä. Siksi tämä eduskunnan prosessi tietysti on tärkeä, että nämä yksityiskohdat voivat tulla selviksi. Käytitte esimerkkiä siitä, kun lähetti jättää oven eteen — tähän ei ole mahdollista tämän hallituksen esityksen mukaan. Eli tässä on erittäin monta lukkoa, ja tämä on valmisteltu huolellisesti. Lähetiltä edellytetään toimituspussia, jota edeltää koulutus. Lisäksi ei voi jättää ovelle, vaan ikäraja- ja myöskin tämä päihtymisvalvonta tehdään joka kerta.

Ja niin kuin tässä edustaja Wallinheimon puheenvuorossa hyvin kävi ilmi, tämä lainsäädäntö on tiukempi kuin kaupan alaa koskeva eli sitä tilannetta koskeva, jos käy ostamassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

alkoholia kaupasta tai Alkosta. Kuten esittelypuheenvuorossa jo totesin, hallituksen esityksen valmistelussa huomioitiin ihan erityisellä tavalla vastuullisuus, koska liikutaan maape-
rällä, jossa tulee ehdottomasti suhtautua vakavasti alkoholihaittoihin. Meillä on vastuulli-
suuden vaatimus, kun tämäntyyppistä lainsäädäntöä viedään, ja sitä on tässä esityksessä
runsaasti sisällä.

Muun muassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, joka suhtautuu kielteisesti alkoholilain-
säädännön keventämiseen tai vapauttamiseen, antoi kuitenkin lausuntopalautteessaan kii-
tosta siitä, että lakiehdotuksessa on tehty useita kannatettavia ja oikeansuuntaisia ratkaisui-
ja alkoholihaittojen minimoimisen näkökulmasta. Esimerkiksi lupajärjestelmän käyttöö-
notto, toimitusmyynnin aikarajat, juomien henkilökohtainen toimittaminen, ikärajojen tar-
kistaminen sekä viranomaisten koeostojen mahdollistaminen saivat kiitosta THL:n suun-
nasta.

Voisi vielä lyhyesti kerrata, miten alkoholihaittojen minimointi on otettu esityksessä
huomioon — aikaa on toki vähän. Lakimuutoksen myötä alkoholilakiin tuli vähittäismyyn-
tiluvan ja anniskeluluvan rinnalle uusi alkoholijuomien toimituslupa. Kaikilta, jotka toi-
mittavat alkoholijuomia, vaaditaan erillinen toimituspassi. Toimitusluvan haltijalta edelly-
tetään omavalvontasuunnitelmaa. Kotimaan vähittäismyynnistä ostettuja alkoholijuomia
saisi luovuttaa ainoastaan näiden aikarajojen eli 9 ja 21 puitteissa ja Alkosta vain Alkon au-
kioloaikojen mukaisesti. Alkoholijuomia ei jatkossakaan saa myydä eikä luovuttaa alaikäi-
sille tai vahvasti päihtyneille. Ja sähköisessä tunnistaumisessa, kun verkosta tehdään se
tilaus, todistetaan ikä, ja ikä tarkistettaisiin joka kerta todennettavasti myös silloin, kun
juomat luovutetaan vastaanottajalle, eli oli minkä ikäinen hyvänsä. Viranomaiset valvoisi-
vat ikärajojen noudattamista toimituksissa muun muassa koeostojen avulla, mikä on uusi
valvontatyökalu. Lisäksi laissa määriteltäisiin paikat, jonne alkoholia ei saisi toimittaa.

Edustaja Räsäselle nopeasti totean vielä ennen kuin aikani loppuu, että tämä esitys on
hallitusohjelman mukainen. Notifiointi komissiolle on tehty ihan normaalin käytännön
mukaisesti. Notifioinnin pitää olla valmis siihen mennessä, [Puhemies koputtaa] kun edus-
kunta tämän esityksen hyväksyy ja laki vahvistetaan. Eduskunta itse päättää eduskunnan
prosessista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely
keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.
Tämä tosiaan oli aikarajoitettu.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.06.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.18.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa kes-
keytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Gebhard poissa, edustaja
Lohi poissa, edustaja Krista Kiuru poissa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelun kuluessa edustaja Päivi Räsänen on edustaja Pinja Perholehdon kannattamana esittänyt puhemiesneuvoston ehdotuksesta poiketen, että asia lähetetään mietinnölle sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Asian käsittely keskeytettiin.